

Katarzyna Daraż-Duda

Akademia Ignatianum w Krakowie

ORCID 0000-0002-6127-2056

Wykorzystanie możliwości serwisu YouTube przez Rodzimy Kościół Polski w budowaniu społeczności wirtualnej

Wstęp

6 lipca 2021 roku na profilu facebookowym Rodzimego Kościoła Polskiego opublikowano wpis:

Kto jeszcze nie miał okazji spisać się w Narodowym Spisie Powszechnym, przypominamy: Jeśli¹ chcemy zostać dostrzeżeni jako odrębna grupa wyznaniowa i zostać rzetelnie opisani, w pytaniu o wyznanie warto wybrać i wskazać jeden z zarejestrowanych rodzimowierczych związków wyznaniowych, nawet jeśli nie utożsamiamy się w pełni z jego założeniami (wystarczy jeśli podzielacie główne lub większość jego założeń). [...] Czasami pytacie „ale niestety byłem ochrzczony, więc należę formalnie do Kościoła Katolickiego...” – to jest pytanie o poczucie przynależności. Zasady ustalone przez KK tutaj nie obowiązują. Zaznaczcie tak, jak czujecie².

Wezwanie skierowano nie tylko do „facebookowiczów”, ponieważ Kościół udostępnił ten apel na oficjalnej stronie związku, w części *Komunikaty*³, tuż obok materiału audiowizualnego pierwotnie opublikowanego na YouTube. Efekt tego apelu poznamy po ogłoszeniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, jednak już teraz możemy poszukać odpowiedzi na pytanie: Czy Rodzimy Kościół Polski stworzył taką społeczność, wspólnotę wirtualną, która odpowie na to wezwanie i zastosuje się do instrukcji? Cechą charakterystyczną wspólnoty wirtualnej jest to, że nie tylko pozyskuje informacje, ale też zaspokaja swoje potrzeby komunikacyjne poprzez współtworzenie treści, dlatego charakteryzuje się ją jako „grupę ludzi mogącą lub nie spotkać się twarzą w twarz, i która wymienia słowa oraz idee za

1 Pisownia zgodna z oryginałem.

2 Do 12 lipca 2021 r. wpis polubiły cztery osoby, a cztery udostępniły, [on-line:] <https://www.facebook.com/RodzimyKosciolPolski/photos/a.4082133338516574/4274716589258247/?type=3> – 12.07.2021.

3 [On-line:] <https://rkp.org.pl/> – 12.07.2021.

pośrednictwem klawiatury”⁴. Wstępna analiza wykazała, że Rodzimy Kościół Polski działa w internecie, prowadząc stronę internetową⁵ i profil na Facebooku (od 2010 roku), publikuje materiały w serwisie CDA.pl⁶, a od 14 lat prowadzi kanał na YouTube pod nazwą *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL*⁷. I ten właśnie kanał, który w podanym zestawieniu jest najdłużej prowadzonym internetowym medium wspólnotowym, jest przedmiotem badań.

Rodzimy Kościół Polski

Rodzimy Kościół Polski jest najstarszym z zarejestrowanych w Polsce rodzimowierczych kościołów i związków wyznaniowych⁸. Powstał w wyniku połączenia dwóch działających nieformalnie grup rodzimowierczych: Świętego Koła Czcieli Światowida⁹ oraz utworzonej w latach 80. XX wieku w Warszawie grupy rodzimowierców z Lechem Emfazym Stefańskim¹⁰ na czele. Do czasu rejestracji, 24 marca 1995 roku¹¹, Kościół – podobnie jak wcześniejsze grupy, na bazie których powstał – działał nieformalnie. Trudno jednak ustalić datę połączenia wspomnianych grup, która pozwoliłaby

4 H. Pawlak, R. Nierebiński, *Spółeczność wirtualna jako społeczny kanał kreowania zawartości Internetu*, „Studia Informatica” 2011, nr 28, s. 325.

5 2016–2018 Prawa Autorskie: Rodzimy Kościół Polski, [on-line:] <https://rkp.org.pl> – 12.07.2021.

6 Serwis rozrywkowo-społecznościowy tworzony dla i przez użytkowników. Operatorem CDA.pl jest CDA S.A. z siedzibą we Wrocławiu. Więcej: *Informacje o spółce*, [on-line:] <https://media.cda.pl/informacje-o-spolce/> – 12.07.2021.

7 W informacjach widnieje data dołączenia 13 czerwca 2007 r.

8 Więcej na temat rodzimowierstwa m.in.: S. Simpson, *Strategies for Constructing Religious Practice in Polish Rodzimowierstwo*, [w:] *Walking the Old Ways. Studies in Contemporary European Paganism*, eds. A. Anczyk, H. Grzymała-Moszczyńska, Katowice 2012, s. 11–36.

9 Święte Koło Czcieli Światowida – ugrupowanie „odwołujące się do etnicznych wierzeń Słowian” założone przez Władysława Kołodzieja (1897–1978) w 1921 r. W 1947 r. ze względu na prześladowania organizacja zeszła do podziemia, ale nie zaprzestała działalności. W latach PRL rodzimowiercy z Koła mieli kilkakrotnie, choć bezskutecznie, starać się o zarejestrowanie ŚKCS. Współczesnym kontynuatorem jest Rodzimy Kościół Polski. Zob. [on-line:] <https://rkp.org.pl/historia> – 31.12.2018.

10 Lech Emfazy Stefański (1928–2010) – polski pisarz, publicysta, autor m.in. *Wyroczeni Słowiańskiej*. Jak podaje Olga Pawlik, Stefański miał być w przeszłości szefem Stowarzyszenia Radiestētów, które zmieniło nazwę na Polskie Towarzystwo Psychotroniczne. Autorka podaje zniekształconą nazwę – Polskie Towarzystwo Psychotroniki. Zob. O. Pawlik, *„Idziemy drogą przodków” – odwołania do przeszłości w Rodzimym Kościele Polskim*, „Etnografia Polska” 2015, t. 59, z. 1–2, s. 99 oraz *Stowarzyszenie Badaczy, Rzeczoznawców i Miłośników Psychotroniki*, [on-line:] <https://psychotroniccy.org/1976-jesien/> – 8.07.2021.

11 W udostępnionym przez MSWiA dokumencie *Kościół i związki wyznaniowe wpisane do rejestru Kościołów i innych związków wyznaniowych*, Rodzimy Kościół Polski ma nr w rejestrze 95, natomiast jako reprezentacja podani są: Ofiarnik Generalny Kazimierz Aleksander Mazur lub Sekretarz Generalny Kazimierz Mazur. Zob. [on-line:] <https://www.gov.pl/web/mswia/rejestr-kosciolow-i-innych-zwiazkow-wyznaniowych> – 22.09.2021.

na operowanie realną datą powstania związku, ponieważ nie podają jej nawet główni zainteresowani, czyli twórcy oficjalnej strony internetowej Kościoła¹². Z uwagi na brak danych przyjmujemy za datę rozpoczęcia działalności (oficjalnej) Rodzimego Kościoła Polskiego z siedzibą w Warszawie¹³ rok rejestracji, czyli 1995¹⁴. To, kim są rodzimowiercy, obrazuje (na użytek tego artykułu) fragment deklaracji, którą musi podpisać zainteresowany przystąpieniem do Kościoła: „Jako rodzimowierca słowiański wierzę, iż każdy lud i każdy człowiek ma najwyższe prawo czcić Bogów wedle swej woli. Tedy wyznaję, iż wychwalam Świątowita oraz sławię innych słowiańskich Bogów i Boginie, a Rodzimemu Kościołowi Polskiemu ślubuję niezmiennie stać na straży naszej Wiary”¹⁵. Dodajmy jeszcze, że naczelnymi organami Kościoła są Rada RKP oraz Wiec RKP, podstawową jednostką organizacyjną związku jest natomiast Świątynia, na czele której stoi Naczelnik. W ramach związku funkcjonują godności: Ofiarnik, Żerca i Wołchw¹⁶. Reprezentację związku stanowią Ofiarnik Generalny lub Ofiarnik-Sekretarz.

Media wspólnotowe a YouTube

Beata Klimkiewicz i Magdalena Wilk, omawiając specyfikę mediów wspólnotowych¹⁷, stwierdziły, że „Media wspólnotowe mogą pełnić rozmaite funkcje społeczne poza funkcją komunikacyjną i funkcją informacyjną, np. wzmacniać »widzialność« i obecność mniejszości w sferze publicznej, [...] umożliwiać partycypację obywatelską oraz polityczną”¹⁸. Podobne cele dla mediów wspólnotowych wskazała Agnieszka Roguska, twierdząc, że „ułatwiają wspólne działanie w różnych obszarach, podejmowanie inicjatyw, wprowadzanie ich w czyn i ocenianie, wersyfikowanie oraz realizowanie

12 Zob. Informacje na temat historii RKP na stronie internetowej Kościoła: [on-line:] <https://rkp.org.pl/historia> – 31.12.2018.

13 W Krajowym Rejestrze Sądowym, w zakładce *Członkowie Reprezentacji*, odnotowano brak danych. [On-line:] <http://www.krs-online.com.pl/rodzimy-kosciol-polski-krs-917127.html> – 31.12.2018.

14 Zob. zapis w Krajowym Rejestrze Sądowym, [on-line:] <http://www.krs-online.com.pl/rodzimy-kosciol-polski-krs-917127.html> – 31.12.2018.

15 Więcej: [on-line:] <https://rkp.org.pl/deklaracja> – 31.12.2018.

16 Statut Rodzimego Kościoła Polskiego, [on-line:] <https://rkp.org.pl/statut> – 8.07.2021.

17 Brak jednej, prawnie uregulowanej definicji mediów środowiskowych powoduje, że badacze, w zależności od przedmiotu badań, czyli podmiotu tworzącego dane media, stosują wymiennie: obywatelskie, wspólnotowe, społeczne, społecznościowe, wolontarystyczne, obywatelskie, trzeciego sektora, środowiskowe. W niniejszym artykule, z uwagi na twórcę mediów – związek wyznaniowy – wskazane jest operowanie określeniem „media wspólnotowe”. Więcej na ten temat: B. Klimkiewicz, M. Wilk, *Pluralizm mediów a media wspólnotowe w Unii Europejskiej i Polsce*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2018, t. 61, nr 4 (236), s. 721; U. Doliwa, *Elektroniczne media społeczne w Polsce – stan obecny i perspektywy rozwoju*, „Studia Medioznawcze” 2010, nr 4 (43), s. 65.

18 B. Klimkiewicz, M. Wilk, dz. cyt., s. 717.

różnorodnych założeń i dążeń do celów”¹⁹. A cele te osiągną dzięki temu, że realizują konkretne funkcje, m.in.: integrującą, socjalizacyjną, aktywizującą, inspirującą, upowszechniania różnorodnych treści, stymulującą, wzorcotwórczą, kształtowania opinii społecznej²⁰. Znaczenie pierwszej z wymienionych funkcji, czyli funkcji integracyjnej, dostrzegła też m.in. Małgorzata Łosiewicz²¹, a przytaczając wypowiedź Macieja Mrozowskiego, który stwierdził, że „celem [mediów wspólnotowych – przyp. autora] jest zaspokajanie zapotrzebowania na treści niszowe, skierowane do określonych grup społecznych (np. grup religijnych)”²², wskazała kolejny cel tworzenia i prowadzenia mediów wspólnotowych.

Lecz czy YouTube jest właściwym miejscem do prowadzenia mediów wspólnotowych? I czy kanał na YouTube można nazwać medium wspólnotowym, które pozwoli wspólnocie na realizację konkretnych działań?

Barbara Cyrek, definiując YouTube, napisała: „YouTube – witryna internetowa do dzielenia się plikami wideo, posiadająca cechy i funkcjonalność serwisu społecznościowego zarówno w zakresie podtrzymywania, jak i nawiązywania relacji, pełniąca funkcję cyfrowego archiwum ruchomych obrazów”²³. Tę definicję należy uzupełnić o informację, że współczesny YouTube to nie tylko pliki wideo, ale też audio i podcasty w formie prezentacji wzbogaconej statycznym obrazem i słowem pisany.

Niemniej jednak YouTube, posiadając takie funkcje, jest przestrzenią do prowadzenia mediów wspólnotowych, a kanał na YouTube można określać mianem medium wspólnotowego, ponieważ praktyka ta stosowana jest powszechnie choćby przy dotowaniu mediów mniejszości narodowych i etnicznych z budżetu państwa²⁴.

Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.pl

Rozumiejąc potrzebę wykorzystywania więcej niż jednego medium internetowego²⁵ do przekazywania informacji na temat genezy związku, założeń, działań itd. członkom

19 A. Roguska, *Media lokalne i regionalne w tworzeniu kapitału społecznego*, [on-line:] https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/339/Roguska.A._Media_lokalne_i_regionalne_w_tworzeniu_kapitalu_spolecznego.pdf?sequence=1, s. 35 – 12.07.2021.

20 Więcej na temat funkcji: A. Roguska, *Media globalne – media lokalne. Zagadnienia z obszaru pedagogiki medialnej i edukacji regionalnej*, Kraków 2012, s. 125–142.

21 M. Łosiewicz, *Media obywatelskie dla trzeciego sektora, czyli jak to robią w Elblągu*, [w:] *Zawód dziennikarz: między misją a profesją*, red. B. Brodzińska, M. Jeziński, M. Mateja, Toruń 2015, s. 214.

22 Cyt. za M. Łosiewicz, dz. cyt., s. 213.

23 B. Cyrek, *YouTube jako serwis społecznościowy – w stronę klasyfikacji witryny*, „Zarządzanie Mediami” 2020, t. 8, nr 2, s. 133.

24 Dotowanym medium mniejszości łemkowskiej jest kanał na YouTube Lemko TV prowadzony przez Stowarzyszenie Lemko Tower. Lemko TV można obejrzeć pod adresem: [on-line:] <https://www.youtube.com/channel/UCSgPE3RyYk3gSilw7JezEVQ/featured> – 11.07.2021.

25 Rodzimy Kościół Polski prowadzi stronę internetową (<https://rkp.org.pl/>), profil na Facebooku (<https://www.facebook.com/RodzimyKosciolPolski>), publikuje też materiały w CDA.pl (<https://www.cda.pl/rkp-org-pl>) – 12.07.2021.

społeczności, ale też osobom po prostu zainteresowanym tematyką rodzimowierczą, Rodzimy Kościół Polski wykorzystuje możliwości oferowane przez serwis YouTube. W tym celu 13 czerwca 2007 roku uruchomiono kanał *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.pl*²⁶. W ciągu 14 lat działalności Kościoła na YouTube udało się pozyskać 469 subskrybentów kanału²⁷ i od czerwca 2007 do lipca 2020 roku opublikować 41 materiałów audiowizualnych, które łącznie zostały wyświetlone 101 293 razy²⁸.

W ciągu tych 14 lat publikacje pojawiały się niesystematycznie; były lata intensyfikacji publikacji materiałów – jak 2010 i 2020 – ale też takie, w których nie zamieszczono na kanale żadnych treści.

Tabela 1. Liczba publikacji na kanale *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.pl* w latach 2007–2020

Rok publikacji	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba opublikowanych materiałów	4	1	0	18	0	0	1	0	1	0	0	1	1	14

Źródło: opracowanie własne; stan na 8 lipca 2021 r.

Analizując terminy publikacji materiałów, można zaobserwować pewną prawidłowość. Intensyfikacja udostępniania materiałów następowała w latach poprzedzających Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, czyli w roku 2010 i 2020, kiedy to opublikowano odpowiednio 18 i 14 materiałów. 2010 był rokiem, w którym opublikowano najwięcej materiałów w historii kanału. W 2007 roku natomiast, czyli w roku debiutu kanału, opublikowano 4 materiały; pozostałe lata to wynik na poziomie jednego materiału dla lat 2008, 2013, 2015, 2018 i 2019 oraz brak jakichkolwiek publikacji w latach 2009, 2011, 2012, 2014, 2016 i 2017.

W rekordowym 2010 roku wszystkie opublikowane na kanale materiały zostały przygotowane przez podmioty zewnętrzne: Antyradio²⁹, które jest twórcą 16 materiałów, i Radio Kampus³⁰, będące twórcą 2 materiałów. Rekordową liczbę publikacji w 2010 roku osiągnięto więc dzięki „przedrukom” z innych mediów. Inaczej sytuacja przedstawia się w 2020 roku: wszystkie materiały (14), które opublikowano wówczas na kanale, zostały przygotowane przez właściciela kanału.

26 [On-line:] <https://www.youtube.com/user/regulyYT>. Kanał został podlinkowany na oficjalnej stronie internetowej Kościoła (*Pilne potrzeby*), zob. <https://rkp.org.pl/> – 11.07.2021.

27 Stan na 8 lipca 2021 r.

28 [On-line:] <https://www.youtube.com/user/regulyYT/featured> – 8.07.2021.

29 Antyradio – należąca do Eurozet Sp. z o.o. ponadregionalna rozgłośnia radiowa. Więcej: [on-line:] <https://www.antyradio.pl/> – 12.07.2021.

30 Radio Kampus – radio akademickie Uniwersytetu Warszawskiego. Więcej: [on-line:] <https://radiokampus.fm/informacje/o-radiu> – 12.07.2021.

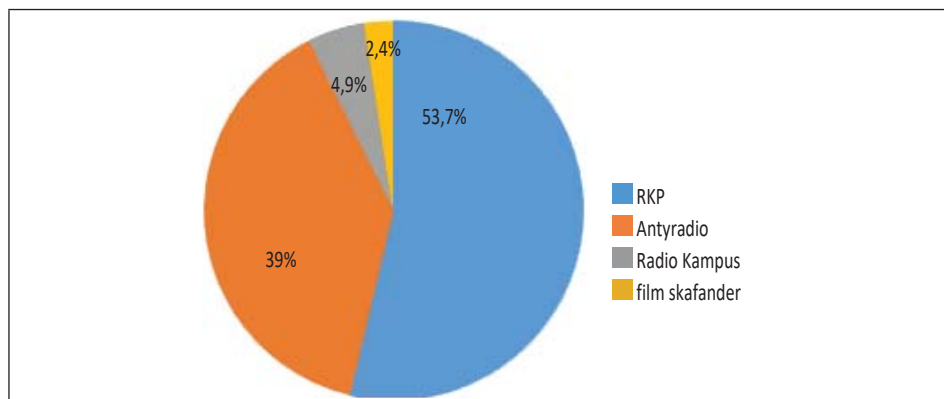
Tabela 2. Twórcy materiałów opublikowanych na kanale *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.pl* w 2010 i 2020 roku

Rok	RKP	Antyradio	Radio Kampus
2010	0	16	2
2020	14	0	0

Źródło: opracowanie własne; stan na 8 lipca 2021 r.

Skoro w 2010 roku tworzono *content* dzięki materiałom przygotowanym przez podmioty zewnętrzne, powstaje pytanie, czy był to ewenement w historii kanału, czy też RKP sukcesywnie korzystał z materiałów nie swojego autorstwa? Analiza wykazała, że jeszcze tylko jeden raz, w 2013 roku, opublikowano materiał przygotowany przez twórcę zewnętrznego – jest to zwiastun *Słowo i miecz – Witold Jabłoński* przygotowany przez film skafander³¹. Ile treści stanowią zatem materiały własne, a ile „przedruki”?

Rys. 1. Udział procentowy materiałów własnych RKP i materiałów przygotowanych przez podmioty zewnętrzne na kanale *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL* w latach 2007–2020

Źródło: opracowanie własne; stan na 8 lipca 2021 r.

Ponad 53% materiałów opublikowanych w latach 2007–2020 na youtube’owym kanale Rodzimego Kościoła Polskiego stanowią materiały własne (mimo tego, że w 2010 roku to materiały przygotowane przez Antyradio i Radio Kampus stanowiły 100% publikacji³²). 47,3% publikacji to materiały przygotowane przez podmioty zewnętrzne: Antyradio (39%), Radio Kampus (4,9%) i film skafander (2,4%). Warto dodać, że 39% publikacji Antyradia osiągnięto właśnie we wspomnianym już 2010 roku.

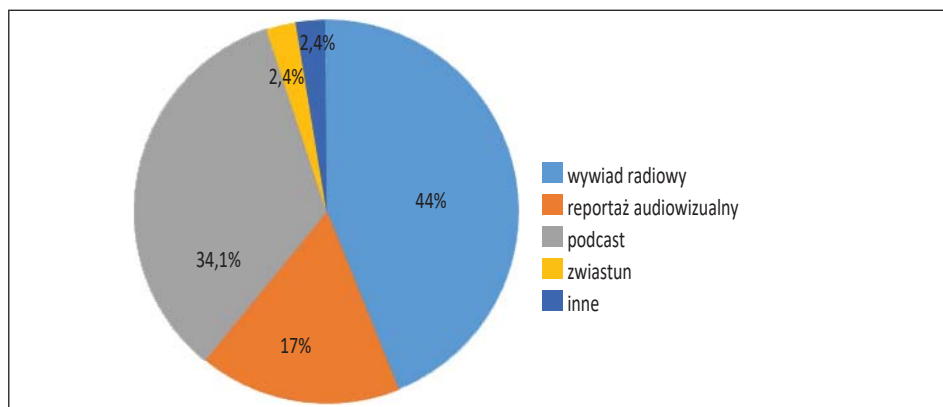
Analiza publikacji wykazała też, że istnieje klarowny związek między twórcą a gatunkiem dziennikarskim. Reportaże audiowizualne i podcasty (w formie prezentacji,

³¹ film skafander – prywatna firma zajmująca się m.in. produkcją filmów, [on-line:] <https://rejestr.io/krs/342240/film-skafander> – 12.07.2021.

³² Wywiady radiowe, których twórcami są Antyradio i Radio Kampus, należy określić jako „my w mediach”; mniej „media o nas”.

w których słowo czytane jest wzbogacone słowem pisanym i statycznym obrazem) zostały przygotowane przez Rodzimy Kościół Polski, wywiady radiowe są natomiast materiałami przygotowanymi przez Antyradio i Radio Kampus, czyli podmioty zewnętrzne. Oczywiście pozostaje jeszcze zwiastun autorstwa film skafander; i jeden niesklasyfikowany materiał autorstwa Kościoła³³.

Rys. 2. Gatunki dziennikarskie opublikowane na kanale *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL* na YouTube w latach 2007–2020

Źródło: opracowanie własne; stan na 8 lipca 2021 r.

Jeśli wprowadzimy podział materiałów wg gatunku dziennikarskiego, to największą grupę stanowią wywiady radiowe – 44% materiałów opublikowanych na kanale Kościoła to wywiady radiowe przygotowane (i pierwotnie wyemitowane) przez dwa podmioty zewnętrzne: Antyradio (16 wywiadów) i Radio Kampus (2 wywiady). Drugą grupę pod względem liczby stanowią przygotowane przez Kościół podcasty – 34,1%; trzecią – również firmowane przez Kościół reportaże audiowizualne, które stanowią 17% materiałów opublikowanych na kanale. Zwiastun przygotowany przez film skafander i jeden materiał niesklasyfikowany, a przygotowany przez Kościół, stanowią odpowiednio po 2,4% gatunków widniejących na kanale Rodzimego Kościoła Polskiego. Dla odbiorców, którzy nie zauważyli ewolucji YouTube’a, zaskakujące może być to, że w serwisie, który nadal definiowany jest jako przestrzeń do dzielenia się treściami audiowizualnymi, dominują gatunki radiowe – wywiady radiowe i podcasty (choć tu mają one formę prezentacji) stanowią łącznie aż 78% wszystkich opublikowanych w ciągu 14 lat istnienia kanału materiałów. To jednak potwierdza założenie, że RKP rozumie współczesny YouTube.

Kolejnym pojawiającym się w trakcie badań pytaniem jest to: Które materiały osiągnęły najwyższą liczbę wyświetleń?

33 *Rodzimowiercza ziemia* to apel wygłoszony do widza o wsparcie finansowe projektu zakupy ziemi. Więcej: [on-line:] <https://www.youtube.com/watch?v=XnwiNvp-U50> – 12.07.2021.

Tabela 3. Pięć najpopularniejszych materiałów na kanale *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL*

Lp.	Liczba wyświetleń	Tytuł	Twórca	Gatunek	Data publikacji	Ocena pozytywna	Ocena negatywna
1	24 189	<i>Ślęza – mówiąca góra 1/2</i>	RKP	reportaż audiowizualny	15.08.2007	58	3
2	17 078	<i>Noc Kupały – Kupałnocka 2005 – Mazowsze</i>	RKP	reportaż audiowizualny	13.06.2007	53	6
3	13 087	<i>Ślęza – mówiąca góra 2/2</i>	RKP	reportaż audiowizualny	16.08.2007	55	5
4	11 837	<i>Noc Kupałna 2008 Chram Mazowiecki</i>	RKP	reportaż audiowizualny	30.09.2008	76	0
5	8977	<i>Rodzimowiercza ziemia</i>	RKP	inny	14.09.2015	122	7

Źródło: opracowanie własne; stan na 8 lipca 2021 r.

Najwięcej wyświetleń osiągnęły materiały przygotowane przez RKP, czyli właściciela kanału. Ponad 24 tys. osiągnął reportaż audiowizualny *Ślęza – mówiąca góra 1/2* opublikowany 15 sierpnia 2007 roku. Liczbę wyświetleń przekraczającą 10 tys. mają trzy reportaże audiowizualne: opublikowany 13 czerwca 2007 roku *Noc Kupały – Kupałnocka 2005 – Mazowsze*, opublikowany 16 sierpnia 2007 roku *Ślęza – mówiąca góra 2/2* i opublikowany 30 września 2008 roku *Noc Kupałna 2008 Chram Mazowiecki*. Ostatni z pięciu najczęściej wyświetlanych materiałów to również dzieło RKP – opublikowany 14 września 2015 roku apel o wsparcie zakupu ziemi, *Rodzimowiercza ziemia*, który osiągnął 8977 wyświetleń.

YouTube, choć powstał jako przestrzeń do dzielenia się treściami audiowizualnymi, z czasem rozszerzył swoje usługi tak, że przez część badaczy definiowany jest jako *social media*. Oznacza to, że daje swoim użytkownikom możliwość nawiązywania interakcji, udostępniania komentarzy, oceniania treści – a to z kolei pozwala na budowanie społeczności wokół kanału. Jednak Rodzimy Kościół Polski nie jest zainteresowany wykorzystaniem tych możliwości. W 2020 roku zintensyfikował udostępnianie materiałów pełniących funkcję czysto informacyjną, publikując podcasty traktujące o historii, założeniach, symbolach, etyce, kulcie, obrzędach itd. rodzimowierców. Należy podkreślić, że wyłączył możliwość dodawania komentarzy pod 38 spośród 41 materiałów, co potwierdza brak zainteresowania pełną interakcją z odbiorcą publikowanych treści; pełną, ponieważ pozwala na ocenianie publikacji poprzez udostępnienie użytkownikom funkcji polubień i niepolubień pod każdym z 41 materiałów.

Możliwość dodawania komentarzy pozostawiono dla 3 spośród 41 publikacji: apelu o wsparcie finansowe projektu „Rodzimowiercza ziemia” opublikowanego 23 stycznia 2013 roku zwiastuna *Słowo i miecz – Witold Jabłoński (zwiastun)* oraz opublikowanego 23 listopada 2020 roku podcastu *Słowiański Model Świata / Ręce Boga, RKP 2020*.

Tabela 4. Najczęściej komentowane materiały na kanale *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL* w latach 2007–2020

Tytuł materiału	Twórca	Gatunek	Liczba komentarzy
<i>Rodzimowiercza ziemia</i>	RKP	inny	8*
<i>Słowo i miecz – Witold Jabłoński (zwiastun)</i>	film skafander	zwiastun	5
<i>Słowiański Model Świata / Ręce Boga, RKP 2020</i>	RKP	podcast	1

* Opublikowano łącznie 8 komentarzy, z czego 2 są odpowiedziami RKP.

Źródło: opracowanie własne; stan na 12 lipca 2021 r.

Analiza treści tych 14 komentarzy widniejących na kanale wykazała, że są to jedynie pozytywne komentarze. Co więcej, trzy spośród nich są wpisami RKP, który dwukrotnie odpowiedział na pytanie o finanse (*Rodzimowiercza ziemia*) i raz potraktował sekcję komentarzy jako miejsce do opublikowania wyjaśnień na temat użytego w materiale symbolu swastyki (*Słowiański Model Świata / Ręce Boga, RKP 2020*)³⁴. Dla zobrazowania charakteru wpisów użytkowników, którzy po zapoznaniu się z oferowaną treścią skomentowali materiał, przytoczymy przykłady trzech zakwalifikowanych jako najlepsze dla danych materiałów.

Apel o wsparcie finansowe *Rodzimowiercza ziemia* skomentowano następująco: „Piękna i słuszna inicjatywa”; „Zjednoczeni jesteśmy silni. Powinniśmy się wspierać w powrocie do korzeni i wiary pradziadów nie tylko datkami, ale przede wszystkim wykorzystując potencjał jaki drzemie w każdym z nas. Dzielić się tym co każdy potrafi najlepiej. Odnaleźć swoją rolę we wspólnocie i doskonalić jako jednostka dla wspólnego dobra. Tak jak prasłowianie³⁵ dzielili się na 3 kasty – kapłanów, wojów i wyrobników. Każda tak samo ważna i niezbędna dla przetrwania. Obudźmy ducha przedsiębiorczości i współpracujmy dla wspólnego celu i lepszej przyszłości ogółu i przyszłych pokoleń”; czy „Mimo, iż jestem bardzo wierzącym katolikiem i nacjonalistą, nie mam nic przeciwko wierze rodzimej. Powodzenia :)”³⁶. Pod zwiastunem *Słowo i miecz – Witold Jabłoński (zwiastun)* widnieją następujące wpisy: „:3 w imieniu Sventów – Dziękujemy :)” Staraliśmy się ;)”; „a ja nie mam :(ale zamówię :)” i „No no. Z Wołodara zrobi się jeszcze gwiazda filmowa”³⁷.

Niestety nie udało się ustalić, czy tylko pozytywne komentarze były publikowane, czy też negatywne zostały usunięte. Ani też czy tak mała liczba komentarzy wynika z tego, że materiały zamieszczane na kanale nie inspirują odbiorców na tyle, aby byli skłonni wyrazić własne zdanie. Wprawdzie nie jest to miejsce na snucie przypuszczeń, ale może sam fakt wyłączenia możliwości komentowania przeważającej liczby

34 RKP wyjaśnia, że wykorzystany w materiale symbol swastyki nie jest symbolem nazistowskim, więc materiał *Słowiański Model Świata / Ręce Boga, RKP 2020* nie ma nic wspólnego z propagowaniem faszyzmu. Więcej: [on-line:] <https://www.youtube.com/watch?v=bpvCdbGSWb0> – 12.07.2021.

35 Pisownia zgodna z oryginałem.

36 [On-line:] <https://www.youtube.com/watch?v=XnwiNvp-U50> – 12.07.2021.

37 [On-line:] <https://www.youtube.com/watch?v=j9mCusUcVg> – 12.07.2021.

publikacji nie zachęca odbiorcy – który nie jest przyzwyczajony do tego, że można komentować – do wyrażania swojej opinii słowem pisany. Pozostawienie możliwości oceniania wszystkich materiałów przez kliknięcie łapki w górę lub łapki w dół daje jakąś namiastkę informacji zwrotnej od odbiorcy, ale nie służy budowaniu wspólnoty. Pozwala jednak na wyłonienie najlepiej ocenianych treści.

Tabela 5. Pięć najlepiej ocenionych materiałów na kanale *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL* w latach 2007–2020

Lp.	Tytuł	Twórca	Gatunek	Liczba wyświetleń	Liczba ocen	Ocena pozytywna
1	<i>Rodzimowiercza ziemia</i>	RKP	inny	8977	129	122
2	<i>Noc Kupałna 2008 Chram Mazowiecki</i>	RKP	reportaż audiowizualny	11 837	76	76
3	<i>Ślęza – mówiąca góra 1/2</i>	RKP	reportaż audiowizualny	24 189	61	58
4	<i>Ślęza – mówiąca góra 2/2</i>	RKP	reportaż audiowizualny	13 087	60	55
5	<i>Noc Kupały – Kupałnocka 2005 – Mazowsze</i>	RKP	reportaż audiowizualny	17 078	59	53

Źródło: opracowanie własne; stan na 8 lipca 2021 r.

Tabela 6. Pięć materiałów, które otrzymały najwięcej ocen negatywnych na kanale *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL* w latach 2007–2020

Lp.	Tytuł	Twórca	Gatunek	Liczba wyświetleń	Liczba ocen	Ocena negatywna
1	<i>Rodzimowiercza ziemia</i>	RKP	inny	8977	129	7
2	<i>Noc Kupały – Kupałnocka 2005 – Mazowsze</i>	RKP	reportaż audiowizualny	17 078	59	6
3	<i>Ślęza – mówiąca góra 2/2</i>	RKP	reportaż audiowizualny	13 087	60	5
4	<i>Noc Kupały 2007 Chram Mazowiecki</i>	RKP	reportaż audiowizualny	7363	51	4
5	<i>Ślęza – mówiąca góra 1/2</i>	RKP	reportaż audiowizualny	24 189	61	3

Źródło: opracowanie własne; stan na 8 lipca 2021 r.

Wszystkie najlepiej ocenione materiały są dziełem Rodzimego Kościoła Polskiego, a także należą do tych, które osiągnęły najwyższe liczby wyświetleń. Choć w tej piątce znalazły się właśnie te najczęściej wyświetlane, to nie ma bezpośredniej zależności między pozytywną oceną a liczbą wyświetleń. Niemniej jednak, co należy podkreślić, to właśnie reportaże audiowizualne twórcy kanału są tymi najwyżej ocenionymi treściami na kanale. Jak widać, odbiorcy treści – nawet przy wielotysięcznych wyświetleniach – rzadko podejmują wysiłek oceny oferowanych treści. W przypadku najlepiej ocenionego materiału *Rodzimowiercza ziemia* jedynie 1,4% użytkowników,

którzy wyświetlili materiał, zdecydowało się na ocenę. A materiał, który osiągnął największą liczbę odsłon – *Śłęza – mówiąca góra 1/2* – oceniło jedynie 0,2% tych, którzy wyświetlili reportaż.

Należy zwrócić uwagę, że jest to „pięć materiałów, które otrzymały najwięcej ocen negatywnych”, nie zaś „najgorzej ocenionych materiałów”, ponieważ nie odnotowano sytuacji, gdy liczba ocen negatywnych przewyższyłaby liczbę ocen pozytywnych. Treści publikowane na kanale Rodzimego Kościoła Polskiego otrzymują też negatywne oceny, ale ich stosunek do not aprobowanych potwierdza, że spotykają się z pozytywnym odbiorem (oczywiście możemy mówić jedynie o tych użytkownikach, którzy zdecydowali się na ocenę). Nie można pominąć faktu, że 31 materiałów z 41 opublikowanych na kanale nie otrzymało żadnej negatywnej oceny.

Podsumowanie

Media wspólnotowe, w tym przypadku kanał *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL*, mają pełnić konkretne funkcje dla społeczności, do której są adresowane, a tym samym społeczności, która je tworzy. Kościół jednak nie jest zainteresowany wykorzystywaniem możliwości i narzędzi udostępnianych przez YouTube i nie podejmuje działań pozwalających na stworzenie wspólnoty. Ograniczanie możliwości interakcji przez zamykanie możliwości komentowania publikowanych materiałów nie służy wprawdzie budowaniu społeczności wirtualnej, ale pozwala twórcom na oszczędzanie czasu i zasobów na moderowanie wpisów, za które przecież Kościół jako twórca, odpowiada, oraz na pozostanie jedynym twórcą kanału.

Trafiający na kanał rodzimowierca czy też osoba zainteresowana danym tematem znajduje tu (po części) te same treści, choć w różnej formie (słowo pisane, słowo mówione dopełnione słowem pisany), z którymi może się zapoznać w innych mediach Kościoła. YouTube jest dla RKP platformą, narzędziem do zobrazowania obrzędów, świąt (czemu służą reportaże audiowizualne); kolejną przestrzenią do prezentowania genezy, działalności i założeń związku, które – w tej samej (podcasty na CDA.pl) lub innej formie (słowo pisane na stronie internetowej) – zostały już opublikowane w innych mediach.

Popularny serwis realizuje więc dla Rodzimego Kościoła Polskiego przede wszystkim funkcję informacyjną (wywiady radiowe, podcasty, zwiastun) i w minimalnym stopniu agitacyjną (apel o wsparcie finansowe zakupu ziemi). Jest kolejną przestrzenią w internecie do komunikowania treści wg modelu „od nadawcy do odbiorcy”. Sam fakt, że wezwanie w sprawie Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań 2021 nie zostało opublikowane na kanale, czy wyłączenie możliwości komentowania pod przeważającą większością materiałów (o czym już wspomniano), świadczą o tym, że Kościół nie traktuje YouTube jako miejsca, gdzie należy tworzyć społeczność wirtualną, która odpowie na wezwanie do działania.

Bibliografia

- Cyrek B., *YouTube jako serwis społecznościowy – w stronę klasyfikacji witryny*, „Zarządzanie Mediami” 2020, t. 8, nr 2, s. 119–136.
- Doliwa U., *Elektroniczne media społeczne w Polsce – stan obecny i perspektywy rozwoju*, „Studia Medioznawcze” 2010, nr 4 (43), s. 65–78.
- Klimkiewicz B., Wilk M., *Pluralizm mediów a media wspólnotowe w Unii Europejskiej i Polsce*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2018, t. 61, nr 4 (236), s. 715–729.
- Łosiewicz M., *Media obywatelskie dla trzeciego sektora, czyli jak to robią w Elblągu*, [w:] Pawlak H., Nierebiński R., *Społeczność wirtualna jako społeczny kanał kreowania zawartości Internetu*, „Studia Informatica” 2011, nr 28, s. 321–332.
- Pawlik O., „*Idziemy drogą przodków*” – odwołania do przeszłości w Rodzimym Kościele Polskim, „Etnografia Polska” 2015, t. 59, z. 1–2, s. 97–109.
- Roguska A., *Media globalne – media lokalne. Zagadnienia z obszaru pedagogiki medialnej i edukacji regionalnej*, Kraków 2012.
- Roguska A., *Media lokalne i regionalne w tworzeniu kapitału społecznego*, [on-line:] https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/339/Roguska.A._Media_lokalne_i_regionalne_w_tworzeniu_kapitalu_spolecznego.pdf?sequence=1 – 12.07.2021.
- Simpson S., *Strategies for Constructing Religious Practice in Polish Rodzimowierstwo*, [w:] *Walking the Old Ways: Studies in Contemporary European Paganism*, eds. A. Anczyk, H. Grzymała-Moszczyńska, Katowice 2012.
- Walking the Old Ways: Studies in Contemporary European Paganism*, eds. A. Anczyk, H. Grzymała-Moszczyńska, Katowice 2012.
- Zawód dziennikarz. Między misją a profesją*, red. B. Brodzińska, M. Jeziński, M. Mateja, Toruń 2015.

Źródła elektroniczne

- <https://www.gov.pl/web/mswia/rejestr-kosciolow-i-innych-zwiazkow-wyznaniowych> – 22.09.2021.
- <http://www.krs-online.com.pl/rodzimy-kosciol-polski-krs-917127.html> – 12.07.2021.
- <https://www.youtube.com/channel/UCSgPE3RyYk3gSilw7JezEVQ/featured> – 12.07.2021.
- <https://rejestr.io/krs/342240/film-skafander> – 12.07.2021.
- <https://psychotronicy.org/1976-jesien/> – 8.07.2021.
- <https://www.youtube.com/user/regulyYT/featured> – 8.07.2021.
- <https://www.youtube.com/user/regulyYT> – 11.07.2021.
- <http://rodzimowierca.pl/#earth> – 12.07.2021.
- <https://media.cda.pl/informacje-o-spolce/> – 12.07.2021.
- <https://radiokampus.fm/informacje/o-radiu> – 12.07.2021.
- <https://rkp.org.pl/> – 12.07.2021.
- <https://www.antyradio.pl/> – 12.07.2021.
- <https://www.cda.pl/rkp-org-pl> – 12.07.2021.
- <https://www.facebook.com/RodzimyKosciolPolski> – 12.07.2021.

<https://www.youtube.com/watch?v=bpvCdbGSWb0> – 12.07.2021.

<https://www.youtube.com/watch?v=j9mcRusUcVg> – 12.07.2021.

<https://www.youtube.com/watch?v=XnwiNvp-U50> – 12.07.2021.

Utilising the Potential of YouTube by Native Polish Church in Building a Virtual Community

Abstract

Native Polish Church uses its YouTube channel – *Rodzimy Kościół Polski RKP.ORG.PL* – primarily as a space for sharing niche content, addressed to a specific group of recipients (native believers and people interested in Slavic Native Faith). YouTube is not recognised by the church as a space where an online community should, or can, be formed that would be willing to take collective action, whether in the online space or beyond. Restricting opportunities for interaction, by limiting the options for commenting on published material, is convenient from the perspective of the channel owners, as it does not require them to familiarise themselves with and moderate immediate feedback from YouTube users. However, the preferred style of communicating, from broadcaster to viewer, does not mean that the founder of the channel does not understand the principles of media activity on YouTube. Quite the contrary. Contemporary YouTube is not only about video, but also about podcasts, which – despite the fact that they “originated from radio” – successfully function in a platform that is so often defined, among other things, as a service for sharing and archiving audio-visual materials.

Keywords: native believers’ media, virtual community, YouTube, online media, native faith.